

Utdanningsmelding 2011
Institutt for klinisk psykologi

I . Generell omtale av studietilbudet ved instituttet

Institutt for klinisk psykologi gir teoretisk og praktisk-klinisk undervisning inn mot profesjonsprogrammet i psykologi. Den teoretiske undervisningen gir studentene en generell innføring i psykologiske kartleggingsmetoder og behandlingsformer samt kunnskap om kartlegging og behandling ved spesifikke psykiske lidelser, og relatert til forhold ved ulike deler av livsløpet.

Den praktisk-kliniske undervisningen er nært knyttet til instituttets tre poliklinikker; Psykologisk poliklinikk for barn og ungdom, Psykologisk poliklinikk for unge og voksne, og Psykologisk poliklinikk for voksne og eldre. Her utfører studentene gjennom tre semestre psykologisk behandling under veiledning av spesialister i klinisk psykologi som er ansatt som 20 % universitetslektor II ved instituttet, samt at enkelte faste vitenskapelige ansatte utfører veiledning innenfor sin undervisningsplikt. Den kliniske virksomheten i forbindelse med studentenes praksisopplæring er av et omfang på ca 3500 behandlingstimer per år, samlet sett. Praksisopplæringen foregår i samarbeid med Helse Bergen, og samarbeid med andre eksterne helseinstitusjoner slik som Bergensklinikkene og Betanien er under planlegging. Veilederkorpsset består i dag i hovedsak av psykologspesialister med hovedarbeidsforhold i Helse Bergen. Psykologisk poliklinikk for barn og ungdom mottar en del pasienter fra ventelistene i BUP Helse Bergen, mens størstedelen av henvisningene til poliklinikkene er fra fastleger og førstelinjetjeneste.

Veiledningen ved de psykologiske poliklinikkene skal bidra til:

- å utvikle studentenes diagnostiske og terapeutiske ferdigheter og deres trygghet på egen kompetanse og rolle som terapeut
- at studentene tilegner seg (a) teoretisk perspektiv på klinisk virksomhet og (b) kunnskap om organisatoriske og profesjonelle rammer for pasientarbeid
- å utvikle studentenes etiske vurderinger og verdimeslige grunnlag for behandlingsarbeid

Utvikling av kliniske ferdigheter innebærer oppbygging av et mangfoldig og fleksibelt behandlingsrepertoar. Studentene skal også få hjelp til å utvikle en nyansert forståelse og tilpassning av egne reaksjoner i den terapeutiske relasjon. Dette innebærer bl.a. forståelse for kompleksiteten i ulike sosiale samspill som en selv er part i. Studentene må få innsikt i forhold i den sosiale situasjon, i egen utviklingshistorie og i egen måte å forholde seg på, slik disse påvirker samhandlingen med pasienter og medarbeidere.

Et annet viktig mål er å utdype studentenes forståelse av samspillet mellom teori og praksis, og å anvende forskningsresultater på en slik måte at praksis så langt som mulig er forankret i metodologisk holdbar empiri og dokumentert evidens. Dette medfører at studentene også må hjelpes til å finne frem til oppdatert forskningslitteratur med relevans for den pasientproblematikken det til enhver tid arbeides med.

Gjennom den interne kliniske praksis skal studentene hjelpes til å utvikle trygghet med hensyn til å ta faglige og yrkesetiske beslutninger, selv om disse kan komme til å innebære konfliktmuligheter. De må likeledes hjelpes til å reflektere over kulturelle forskjeller med hensyn til normer og verdier, og hvordan slike forskjeller har implikasjoner for behandlingsmål og behandlingstiltak.

I pakt med fakultetets særlige prioriteringer har IKP begynt å legge om deler av den kliniske undervisning med en enda sterkere vekt på integrering av teoretisk kunnskap og praktiske ferdigheter, og forskningsopplæring. Data fra studentenes utredningsarbeid av klienter holder nå forskningskvalitet og inngår for tiden i et prosjekt ved en av forskningsgruppene.

Foreløpig er dette begrenset til fagområdet Traumepsykologi.

Studietilbudet er knyttet til den til enhver tid gjeldende studieplan for profesjonsstudiet i psykologi, og implementering av ny studieplan med styrket teoriundervisning i psykologisk behandling og kartlegging er nå under planlegging. Nasjonale og internasjonale retningslinjer for behandling av ulike tilstandsbilder er nå under utprøving som del av internpraksis, samtidig som at Instituttet vektlegger å gi studentene en praktisk basiskompetanse og teoretisk dannelse som skal gi godt grunnlag for læring gjennom hva som for mange blir opp til fire tiårs karriere som klinisk psykolog.

Instituttet har også ansvar for koordinering av ekstern klinisk praksis, hvor man samarbeider med helseinstitusjoner både lokalt, nasjonalt og internasjonalt for å gi studentene en fire måneders fordypningspraksis fire dager per uke under godkjent veiledning.

Instituttets ansatte påtar seg jevnlig oppgaver knyttet til spesialistutdanningene i klinisk psykologi og annen videreutdanning, samt etterutdanning av helse- og sosialpersonell. Ved Regionsenter for barn og unges psykiske helse har faglig ansatte ansvar for videreutdanning i kognitiv atferdsterapi, (Helge Holgersen) og veiledning (Geir Høstmark Nielsen) og etterutdanningskurs (Per-Einar Binder). Vitenskapelige ansatte underviser også på spesialistkurs i regi av Norsk Psykologforening.

II. Kvalitativ omtale av studie- og studentstatistikk

Alle emner ved Institutt for klinisk psykologi inngår i profesjonsstudiet i psykologi.

Som del av profesjonsstudiet i psykologi/psykologprogrammet har emnene som instituttet gir undervisning i en høy gjennomførelsesgrad og svært lite frafall.

Alle tall gjeldende for profesjonsstudiet i psykologi er aggregert på fakultetsnivå.

III. Oppfølging av universitetsstyrets og fakultetets mål og prioriteringer 2011

I forbindelse fakultetets målsetninger som fremkommer i utdanningsmeldingen for 2010, vil IKP fortsatt jobbe opp mot:

- implementering og forberedelser av ny studieplan. Allerede våren 2012 avholdes det vurdering i studieplanens første emne og de første studentene begynner på de emner hvor IKP har hovedansvar høsten 2014.
- Arbeidet med å sikre praksisplasser og veiledere som imøtekommer de krav fakultetet har bestemt i tråd med det som forespeiles i EuroPsy. Studentutveksling i forhold til praksiskomponentene inn mot IKP vil være begrenset til skandinavisk-språklige studenter, og IKP har inneværende år gitt tilbud om internpraksisopplæring for studenter fra danske universitet. I eksternpraksis har IKP tilbudt studentene praksismulighet i engelsktalende land, med flere praksisplasser i Sør-Afrika.

- Det arbeides for et økt samarbeid med Helse Bergen og andre institusjoner som utfører psykologisk behandling.
- Forskningsgruppene har gitt mulighet for studenter på hovedoppgavenivå å bli involvert i pågående forskning ved Instituttet.

IV. Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer og prioriteringer

En revisjon av studieplanen med utarbeidelse av læringsutbyttebeskrivelser ble ferdigstilt høsten 2011. Instituttet har imidlertid påbegynt et arbeid med å forbedre evaluerings- og eksamensformene også innenfor dagens studieordning, da det er blitt avdekket mangler i dagens evalueringsformer. Historikken bak dette er at en 8 timers skriftlig eksamen i etterkant av studiets kliniske del ble avskaffet i forbindelse med kvalitetsreformen, men har etterlatt seg et tomrom i forhold til konkret vurdering av studentenes kunnskaper som må fylles igjen. IKP fremmet våren 2011 et forslag om skoleeksamen som vurderingsform på emnet som det her vises til, og dette ble vedtatt høsten 2011. Fra og med kull 82 vil det høsten 2012 bli satt opp skoleeksamen på dette emnet. Obligatorisk oppmøte som vurderingsform frafaller derfor, i tråd med anbefaling fra NOKUT.

Implementeringen av ny revidert studieplan ble iverksatt vårsemesteret 2012, og IKP har på emnet PROPSY301 *Profesjonsforberedelser* ansvaret for 9 sp knyttet til temaområdene profesjonsetikk, psykopatologi og psykologisk behandling, og kvalitativ metode og intervjuing. Samlet sett er de fleste av instituttets vitenskapelige ansatte involvert i denne undervisningen som gir en bred innføring i den klinisk psykologiens områder.

Som følge av samarbeidet med Helse Bergen og andre helseinstitusjoner omkring praksisveiledning har faste vitenskapelig ansatte ved Instituttet gått ut av den direkte internpraksisveiledning av studenter. Lærerne skal gå mer aktivt inn i opplæring av veiledere og kvalitetsutviklingsarbeid knyttet til praksisopplæring både internt og eksternt. Som et første steg arrangerte de tre psykologiske poliklinikkene ved IKP et fagseminar i mai 2011 om opplæring i klinisk psykologi for intern- og eksterntpraksisveilederne ansatt i Helse Bergen og andre samarbeidende institusjoner.

Instituttet vil fra høsten 2012 motta et økt antall studenter. En rom-komité bestående av både representanter for poliklinikkene, fakultets- og instituttadministrasjonen samt studentene, har utarbeidet en plan for hvordan Instituttet skal møte denne utfordringen. Siden utdanningsklinikkene er både behandlingssenheter og undervisningsenheter stilles særskilte krav til det fysiske miljøet. IKP har høsten 2011 samarbeidet med Institutt for samfunnspsykologi for å få til en løsning, og har dermed fått 4 nye teamkontorer (studentgruppe-kontorer). I tillegg har det vært jobbet for å få bygget om 2 av klinikkenes observasjonsrom til behandlingsrom for pasienter. Dette er planlagt ferdigstilt i 2012.

IKP startet høsten 2011 med oppfølging av fakultetets vedtak om å lage en handlingsplan for oppfølging av tiltak for kvalitetssikring og utvikling av klinikkdriften ved fakultetet. Det ble nedsatt en arbeidsgruppe som dermed fikk kartlagt behov i forbindelse med organisering og drift av klinikkene. Klinikkenes funksjon som utdanningsinstans har stått sentralt i dette arbeidet og rapporten som ble sendt fakultetsstyret primo 2012 omhandler derfor videre utfordringer i forbindelse med blant annet økte studentkull.

Det tilbys forholdsvis gode muligheter for studentaktiv forskning ved Instituttet, og Instituttets vitenskapelig ansatte er høyt etterspurt fra studentenes side i forbindelse med hovedoppgavearbeid. Studenter er involvert i både pågående kvantitativ og kvalitativ forskning ved Instituttet, samt at det gis mulighet for teoretiske forskningsarbeid. Flere studenter har også hvert år sommerstipend forankret i Instituttets forskning.

Teoriundervisningen på Instituttet er tett knyttet til norske standarder for embetseksamen i psykologi og behovene innenfor norsk helsevesen, både på førstelinje og andrelinje nivå. Utenlandsopphold og internasjonalisering er derfor lite aktuelt i forhold til teorikursene og den interne praksisopplæring. Instituttet legger imidlertid til rette for utenlandsopphold i forbindelse med ekstern fordypningspraksis, hvor en så langt har erfaring med at studenter har opphold i USA, Australia og Sør-Afrika.

IV. Oppsummering

En utfordring ved Instituttet er økt studenttall/økt kullstørrelse. Dette gir fysiske utfordringer med en fortetting som betinger gode og praktiske løsninger i tiden fremover.

Hovedutfordringen for utdanningsvirksomheten ved Institutt for klinisk psykologi vil de nærmeste årene være knyttet til implementering av ny studieplan. Det første kullet på ny studieplan begynner teori og praksisopplæringen i klinisk psykologi høsten 2014. Arbeidet med å utarbeide undervisningsplaner i forbindelse med dette startes våren 2012 I den nye studieplanen vil Institutt for klinisk psykologi å prioritere å gi mest mulig ferdighetsforankret klinisk opplæring innenfor utdanningsklinikkene, og forskningsforankret undervisning innenfor teoriopplæringen. I forbindelse med dette vil også Instituttet utrede behovet for styrket undervisningskompetanse på felt hvor Instituttet nå har avganger i forbindelse med pensjon, og hvor den nye studieplanen samtidig innebærer skjærpede krav.